

Lier Historielag

www.lier-historielag.no
lier.historielag@online.no

Gammalt Nytt

3/2016

Du finner oss også på Facebook.

Lier Historielags medlemsblad

22. årgang

Gjellebekk skanse 300 år

Markeringen av 300 år minne om Gjellebekk skanses påvirkning på norsk historie startet på historielagets vårmøte med besøk av representanter fra Forsvarsmuseets venner. En representant for de stridende parter, en norsk og en svensk soldat.

Siv Tove Andersson fortalte historien om framrykkingen fra Akershus festning og hvor strategisk viktig Gjellebekk skanse var for at svenskene ikke kunne erobre hele Sør-Norge.

Per Erik Andersson gav oss god innføring i hvordan det var å være soldat på den tiden. T.v. Guttorm Gilhuus som norsk soldat.

Den 29. mai stod «slaget om Gjellebekk». Det ble laget et tablå om hvordan trefningene **kunne** ha funnet sted for 300 år siden.

5. juni åpnet sommerens temautstilling på Bygdetunet:

«VENDEPUNKTET – Gjellebekk skanse stoppet Karl XII i 1716».

Denne vil være åpen hver søndag fram til og med Eplefestivalen 25. september.

Fra Lier Historielags arkiv og bibliotek

Under denne overskriften vil vi trekke fram noen små glimt fra den mangfoldighet av historiske skildringer som vi kan finne i bøker og arkivstoff.

Straffebestemmelser i skolen

Knut Frøystad var lærer ved Vivelstad skole i årene 1875-1912. En dyktig og engasjert lærer som blant annet skrev flere innlegg i Norsk Skoletidende. I en utgave i 1914 finner vi en artikkel med tittelen "Fra gamle dage", der han siterer og kommenterer utdrag fra Vivelstad skoles plan av 1810. I planens bestemmelser om lærernes rettigheter og plikter, trekker han fram straffebestemmelsene (justert til vår tids ortografi):

"Å komme for sent uten gyldig grunn, straffes med en times gjensitting om aftenen. Hjelper ikke dette, fordobles tiden om aftenen etter at de andre er gått hjem og settes dessuten på særskilt benk om dagen under lesningen. De som ikke etter gitt advarsel innfinner seg rene i skolen, bør ikke alene underkastes den samme straff, men dessuten miste 1 a 2 måltider om dagen. Lik straff bør også de barn være underkastet som på veien enten til eller fra skolen oppfører seg uordentlig, eller i skolen viser ulydighet, selvrådighet eller dovenskap og dessuten, om ovennevnte straffer ikke hjelper, bør de refses med ris. Strafferedskap er ris i hendene for de yngre og en tynn tamp for de eldre. Men disse strafferedskaper gjemmes alltid på avsides, skjult sted i skolen."

Gamle ord og uttrykk fra Lier (hentet fra boka Lier i alvor og skjemt, Øystein Rød):

EMSE-KOR-LEI – fra forskjellige sider, hit og dit. – Russerane klemmer og kysser hinannen emse kolei når dåm møtes.

FORTRYTELIG – ergelig, irritert, krenket. – Du tar' vel itte fortrytelig opp? Det var no fortrytelige greier.

FUNKEL – ustadig, lettsindig fyr. – En samvittighetsløs funkel.

GESSEVASSIG – veldig, vidløftig, viderverdig.

GREGG – et lite tre, f.eks. ei lita tørrgran. – Se også Rispe.

HAUHELDT – alt under ett, i ei vending. – Jeg kjører alt under ett, hauheldt.

HIMKYNN – hjemlengsel, savn. – Hu reiste te Amerka og ble boanes der resten a sitt liv, men himkynn hadde 'a bestandig.

HOLKJAKA – hule kjaker og kinn, mager. – Se også Skrapa.

HYKILANE – helene. – Hive seg på hykilane = komme seg av gårde så fort som mulig.

KOMMA I HÆLINGA – komme til det harde, når det blir alvor eller virkelig gjelder. – Når det kom i hælninga, mått'n gi seg.

Primusen, en kjær turkamerat både til fots og på hjul.

1. Åpne primusen
2. Fyll opp tanken $\frac{3}{4}$ full med ren parafin. Bruk trakt med filter
3. Sett på lokket og pump 15 skikkelige pump.
4. Ta av varmeskjoldet og fyll spritskålen med rødsprit. Ikke søl unødvendig stor flamme.
5. Sett på varmeskjoldet og tenn spriten med fyrstikk.
6. Gjør klar minst 2 fyrstikker mens du venter på at spriten skal brenne opp.
7. Så fort flammene avtar, må du være rask til å sette inn rattet, tenne en fyrstikk og skru på gassen forsiktig med justeringsrattet.
8. Når gassen tenner så reguleres flammene til man får en blå flamme. Ta av rattet og pump skikkelig slik at primusen brenner optimalt.

Ny nettside for Lier Historielag.

Det arbeides med å revidere nettsiden for historielaget slik at det vil være mulig å vise den store bildesamlingen vi har. I tillegg vil det bli mulig å spille av en del lydopptak av intervjuer av eldre i Lier. Kai Ruud er hovedarkitekten bak den nye nettsiden og Tore R Larsen vil være redaktør. I løpet av høsten regner vi med at den vil være operativ. Adressen vil være den samme som dagens nettside, i overgangen til den nye nettsiden vil du kunne få beskjed om at siden blir erstattet med den nye.

Kai Ruud og Tore R Larsen

Tidsreisen 2016

Årets tidsreise var noe endret slik at flere elever fra lierskolene kunne få delta. 72 barn fikk delta i år, 36 onsdag-fredag og 36 mandag – onsdag. Opplegget var å delta i ulike aktiviteter slik det foregikk på gårdene for ca 100 år siden. Mobilene ble lagt igjen i garderoben, de ble oppkledd tidsriktig og fikk «nye» navn. Det gikk i gårdsarbeid, tekstil, skolestue, friluftsliv og mat (urter/honning). Kramkaren kom syklende med handlekoffert, presten fortalte om konfirmasjon og budeia underviste i melking.

Stor iver da kramkaren kom.

Skoletime

Høyonn

Kveldstur 8. juni.

Turen gikk med buss til Temte gård i Nedre Eiker. 12 deltakere ble kjørt av den alltid blide Ingar Olsen og vi ble møtt med kaffe og kaker og fin innføring i stedets historie før vi ble guidet rundt på tunet av Gjermund Glitfjell. Temte gård er en relativt ukjent perle som kan anbefales.

Eplefestivalen

Bli som tidligere år arrangert på Lier Bygdetun. Nytt av året er at posesalget av epler er flyttet opp til parkeringsplassen ved bygdetunet, rett ved bussavgangsstedet. Nytt er også endring av parkering for privatbiler og busstransporten til bygdetunet. I år skal **ALLE** parkere i Lierbyen og det vil gå busser kontinuerlig til/fra rådhuset.

Dugnadsfest 4. november.

Som tidligere år inviterer Lier Historielag til dugnadsfest for alle som har stilt opp på dugnad og aktiviteter. Uten all denne dugnadshjelpen ville ikke Lier Bygdetun vært det flotte stedet liungene bør være stolte av. Vi håper så mange som mulig vil være sammen med oss den kvelden. Meld dere på til Thor Sørli, mobil: 976 00 526 eller Ingebjørg Dahle, mobil: 957 34 259 **innen 28. oktober.**

Hva skjer?

2.-4.sept.	Tur til Telemark
18. sept.	Åpen dag på Sørums samlinger
20. sept.	Slektsforskergruppe
25. sept	Eplefestival
4. nov.	Dugnadsfest
17. nov.	Høstmøte
4. des.	Glædelig jul

Velkommen til Sørums samlinger

Åpen dag 2016

Søndag 18. september

Kl. 1300-1600

Sted: Sørum gård

(gul låve bak gml Lierkroa, Tuverudveien)

PROGRAM:

- Omvisning på Lars Sørums samlinger v/ styret (husgeråd og landbruksgjenstander fra Lier og omland)
- Trekkspillmusikk v/Roar Skjeggerud
- Gårdsutsalg
- Salg av kaffe og sveler
- Klappedyr...

Slektsgranskning.

Slektsforskergruppen starter igjen tirsdag 20. september kl.12:00, deretter hver tirsdag kl 12:00 – 14:00 og hver 4. onsdag i måneden kl 18.00-20.00, første gang 21. september.

Lier Historielag

Lier Historielag

STØTT OSS MED DIN GRASROTANDEL!

Bli Grasrotgiver i dag! Du kan bli grasrotgiver i alle Norsk Tippings kanaler eller ved å sende SMS «Grasrotandelen 980865819» til 2020

GRASROT
ANDELEN

NORSK TIPPING

«Gammelt Nytt» er medlemsbladet til Lier Historielag, et av Liers største og mest aktive lag.
Redaksjonskomite: Thor Sørli, Tore R. Larsen, Hans Olaf Heslien og Ingebjørg Dahle.

Ønsker du mer informasjon om laget, kan du besøke Lier Bygdetun eller ringe 32 84 69 25 mandag, onsdag eller torsdag mellom kl 10 og 14.